

รายงาน การเฝ้าระวังโรค ประจำสัปดาห์

WEEKLY EPIDEMIOLOGICAL
SURVEILLANCE REPORT

VOLUME 16 NO.8

MARCH 1, 1985

อหิวาตกโรคในเรือนจำบางขวาง	89
และเรือนจำจังหวัดนนทบุรี-นนทบุรี	
ไอกรน-พิจิตร	92
วัณโรคระบบหายใจ-ดศ.	27 97
รายงานกามโรค - ดศ.	27 98
สถานการณ์โรค	99

การสอบสวนโรค

อหิวาตกโรคในเรือนจำบางขวางและเรือนจำจังหวัดนนทบุรี-นนทบุรี

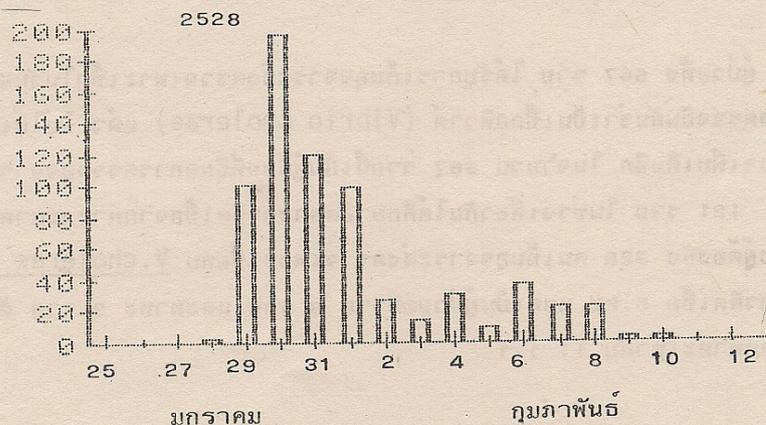
Cholera in a prison - Nonthaburi

ระหว่างวันที่ 28 มกราคม - 10 กุมภาพันธ์ 2528 ได้เกิดการระบาดของอหิวาตกโรคขึ้นในเรือนจำบางขวางและเรือนจำจังหวัดนนทบุรี ซึ่งตั้งอยู่ติดกันในอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี พบผู้ป่วยรวม 667 ราย จากผู้ต้องขังรวมทั้งหมด 8,245 คน (อัตราป่วย 9.0% ถือว่าผู้ป่วยอหิวาตกโรคคือผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วงร่วมกับมีอาการเพาะเชื้อจากอุจจาระพบเชื้ออหิวาต์ หรือผู้ป่วยด้วยอาการอุจจาระร่วงในระหว่างวันที่ 28 มกราคม - 10 กุมภาพันธ์ 2528) แยกเป็นผู้ป่วยในเรือนจำบางขวาง 637 ราย และผู้ป่วยในเรือนจำจังหวัดนนทบุรี 30 ราย (อัตราป่วย 8.6% และ 3.7% ตามลำดับ) เรือนจำทั้งสองแห่งใช้น้ำประปาาร่วมกัน โรงประปาดังอยู่ในเรือนจำบางขวาง แหล่งน้ำใช้น้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณหน้าเรือนจำ ในระยะดังกล่าวไม่ได้มีการเติมคลอรีนในน้ำประปา

รูปที่ 1 ผู้ป่วยอหิวาตกโรคตามวันเริ่มป่วย

เรือนจำบางขวางและเรือนจำจังหวัดนนทบุรี

จำนวนผู้ป่วย จังหวัดนนทบุรี 28 มกราคม - 10 กุมภาพันธ์

ผู้ป่วยทั้ง 667 ราย เป็นชายทั้งหมด อายุตั้งแต่ 23-59 ปี (เฉลี่ย 42 ปี) เริ่มมีผู้ป่วยกลุ่มแรกเกิดขึ้นในวันที่ 28 มกราคม 2528 หลังจากนั้นผู้ป่วยกลุ่มใหญ่เกิดขึ้นตามมาในวันที่ 29-31 มกราคมและ 1 กุมภาพันธ์ 2528 และค่อย ๆ ลดลงจนไม่มีผู้ป่วยอีก หลังวันที่ 10 กุมภาพันธ์ (รูปที่ 1) ผู้ป่วยกระจายอยู่ในทุกแดนซังของเรือนจำทั้งสองแห่ง สำหรับเรือนจำบางขวางอัตราป่วยในแต่ละแดนซังอยู่ในช่วงตั้งแต่ 5.4-13.1% (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผู้ป่วยอหิวาตกโรคในเรือนจำบางขวางแยกตามแดนซังและเรือนจำจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี, 28 มกราคม - 10 กุมภาพันธ์ 2528

แดนซัง	จำนวนผู้ต้องซัง	ผู้ป่วย	อัตราป่วย (%)
1	1,356	94	6.9
2	1,286	70	5.4
3	1,152	86	7.5
4	923	69	7.5
5	1,275	103	8.1
6	1,232	130	10.5
7	152	20	13.1
โรงครัว	54	4	7.4
ไม่ทราบแน่ชัด		61	-
รวม เรือนจำบางขวาง	7,430	637	8.6
รวม เรือนจำจังหวัดนนทบุรี	815	30	3.7
รวม	8,245	667	9.0

ผู้ป่วยทั้ง 667 ราย ได้รับการเก็บอุจจาระส่งตรวจเพาะเชื้อในวันแรก ๆ หลังจากผลการตรวจยืนยันว่าเป็นเชื้ออหิวาต์ (*Vibrio cholerae*) แล้ว ไม่ได้เก็บอุจจาระส่งตรวจเพิ่มเติมอีก ในจำนวน 667 รายนี้เป็นผู้ป่วยที่มีผลการตรวจอุจจาระพบ *V.cholerae* 121 ราย ในช่วงเดียวกันได้ศึกษาอัตราการติดเชื้อจากการระบาดครั้งนี้ โดยสุ่มตัวอย่างผู้ต้องซัง 328 คนเก็บอุจจาระส่งตรวจเพาะเชื้อพบ *V.cholerae* 17 คน คิดเป็นอัตราการติดเชื้อ 5.2% แยกเป็นผู้ป่วยอหิวาต์ 8 ราย และพาหะ 9 ราย สัดส่วนระหว่างผู้ป่วยต่อพาหะเท่ากับ 1: 1.1

จากลักษณะของ epidemic curve (รูปที่ 1) และการกระจายของการระบาดชี้ว่าการระบาดครั้งนี้ น่าจะเป็น common source outbreak ได้ทำการศึกษา case-control ระหว่างผู้ที่มีผลการตรวจอุจจาระยืนยันว่าได้รับเชื้ออหิวาต์ (ทั้งผู้ป่วยและพาหะ 95 ราย) กับผู้ที่ไม่ได้รับเชื้ออหิวาต์ (ผลการตรวจอุจจาระไม่พบเชื้ออหิวาต์) รวม 206 ราย ในปัจจัยเสี่ยงหลาย ๆ ด้านที่จะทำให้เกิดโรคครั้งนี้ ผลการศึกษายืนยันว่าการดื่มน้ำประปาที่ไม่ได้ต้มก่อนเป็นสาเหตุของการเสี่ยงต่อการติดเชื้อมากกว่าผู้ที่กินน้ำชนิดอื่น ๆ (odds ratio = 2.7, $p < 0.001$) ขณะเดียวกันได้เก็บน้ำประปาในเรือนจำจากหลายจุดส่งตรวจรวมทั้งน้ำจากท่อระบายน้ำเสีย ผลการตรวจพบเชื้ออหิวาต์ปนเปื้อนอยู่ในน้ำดังกล่าว ยืนยันว่าน้ำประปาจากระบบน้ำประปาในเรือนจำเป็นสาเหตุของการระบาดครั้งนี้

ได้ให้การรักษาผู้ป่วยด้วยสารน้ำทดแทนและ tetracycline หลังจากผลการศึกษายืนยันว่าน้ำประปาเป็นสาเหตุของการระบาด การควบคุมโรคทำได้อย่าง specific มากขึ้น ได้จัดให้มีการต้มน้ำดื่มในช่วงที่มีการระบาด ปรับปรุงน้ำประปาด้วยการเติมคลอรีน เน้นการถ่ายอุจจาระในส้วม จำนวนผู้ป่วยลดลงเป็นลำดับและหลังจากวันที่ 10 กุมภาพันธ์แล้ว ไม่มีผู้ป่วยใหม่เกิดขึ้นอีก

ผู้รายงาน

โรงพยาบาลเรือนจำบางขวาง โรงพยาบาลบำราศนราดูร

เจ้าหน้าที่ระบาดวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี

โครงการฝึกอบรมในสาขาวิชาระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

รายงานย่อยไอกรน-พิจิตรPertussis-like-Pichit

ระหว่างเดือนสิงหาคม-ตุลาคม 2527 ได้เกิดการระบาดของกลุ่มอาการไอกรน
ชั้นที่หมู่ที่ 1 ตำบลเขาทราย กิ่งอำเภอบ้านค้อ จังหวัดพิจิตร พบผู้ป่วยรวม 37 ราย ไม่มี
ผู้เสียชีวิต เป็นชาย 13 ราย หญิง 24 ราย อายุตั้งแต่ต่ำกว่า 1 ปี - 13 ปี ในจำนวนนี้
เป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา 14 ราย ที่เหลืออีก 23 ราย เป็นเด็กก่อนวัยเรียน เริ่ม
มีผู้ป่วยรายแรกเกิดขึ้นในครอบครัวหนึ่งตั้งแต่ปลายเดือนสิงหาคม หลังจากนั้นจึงมีผู้ป่วยเกิด
ขึ้นตามมาเป็นกลุ่มก้อนในหมู่บ้าน อาการป่วยประกอบด้วยไข้ น้ำมูกไหลและไอมาก อาการ
ไอของผู้ป่วยมีทั้งไอจนตัวงอ ไอร่วมกับตาแดง ไอมากตอนกลางคืนและไอร่วมกับอาเจียน
ทั้ง 37 รายมีเพียง 2 ราย ที่ได้รับการฉีดวัคซีนดีพีทีแล้ว 1 ครั้ง อีก 35 ราย ยังไม่เคยได้
รับวัคซีนนั้นมาก่อน ได้เริ่มดำเนินการให้ภูมิคุ้มกันโรคไอกรนแก่นักเรียนและเด็กวัยก่อนเรียน
ในหมู่บ้านที่ยังไม่เคยได้รับ เฝ้าระวังโรคเพื่อค้นหาผู้ป่วยใหม่เพิ่มเติม พร้อมทั้งให้คำแนะนำ
ในการป้องกันโรคนี้และความรู้เกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโรคคอตีบ ไอกรน บาดทะยักแก่ครู
นัก เรียนและประชาชนในหมู่บ้าน

ผู้รายงาน เจ้าหน้าที่ระบาดวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิจิตร